

Programmabegroting Purmerend 2024-2027

Programma 6

Beheer openbare ruimte

Visie

De openbare ruimte moet een plaats zijn waar je op een aantrekkelijke en comfortabele manier kan verblijven en mensen kan ontmoeten. Er moet ruimte zijn voor water en groen, natuur, sport en spel, klimaatadaptieve maatregelen, energietransitie, mobiliteit, een nieuwe circulaire economie en een gezonde en meer natuurinclusieve gemeente. Dit alles heeft invloed op het gebruik, de inrichting en het beheer van onze leefomgeving.

De openbare ruimte is van ons allemaal. Het is de plek waar mensen verblijven, met vrienden afspreken, sporten, spelen en naar een evenement gaan. Purmerend groeit. Meer inwoners en woningen betekent dat er meer druk op de openbare ruimte ontstaat: zowel onder- als bovengronds wordt het steeds voller. Dit vraagt om een efficiënte inrichting van de openbare ruimte, waarbij het onderhoudsniveau stapsgewijs verbeterd wordt.

Doelen en activiteiten

De openbare ruimte wordt gebruikt door alle inwoners en bezoekers van Purmerend. Die ruimte is schoon, heel, veilig, groen en richten we zo in dat we voorbereid zijn op klimaatverandering. We werken integraal door opgaven aan elkaar te koppelen en werken toe naar minimaal

kwaliteitsniveau B voor alle disciplines. We streven daarmee naar een toekomstbestendige en fijne leefomgeving van en voor iedereen en werken daarbij samen met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties.

Het beheren van de openbare ruimte betekent het in stand houden van de bestaande situatie, maar vanwege de veranderende behoeftes ook steeds meer het (her)inrichten, optimaliseren en toekomstbestendig maken van de openbare ruimte. Door de onderhoudsplanning van de verschillende vakdisciplines op elkaar af te stemmen, zorgen we ervoor dat we zowel onder- als bovengronds zoveel mogelijk efficiënt werken.

Wat gaan we doen en wat willen we hiermee bereiken?

Integraal beheer en onderhoud

Een functionele, veilige, toekomstbestendige en aantrekkelijke leefomgeving.

- We geven uitvoering aan het integraal beheerplan waarin we beschrijven hoe we door middel van planmatig cyclisch onderhoud naar minimaal kwaliteitsniveau B gaan in de komende jaren.
- Voor onze begraafplaatsen, de binnenstad en de beschermde dorpsgezichten geldt dat we werken naar een minimaal kwaliteitsniveau A in de komende jaren.
- In lijn met het Parkenplan worden de parken één-voor-één opgeknapt. In 2023 is gestart met de realisatie van het Kooimanpark welke begin 2024 wordt opgeleverd en is gestart met het ontwerpproces voor het Leeghwaterpark. In 2024 starten we met de realisatie van Park De Noord. Na oplevering van een park wordt het, net als de begraafplaatsen, de binnenstad en de beschermde dorpsgezichten, minimaal onderhouden op kwaliteitsniveau A.
- We richten de openbare ruimte evenwichtig, klimaat adaptief en duurzaam in en beheren deze ook zo. In alle vakdisciplines kijken we naar mogelijkheden om te verduurzamen en innoveren, qua materiaal en werkwijze.
- In 2024 wordt verder gewerkt aan diverse rioolvervangingsprojecten, wordt de gemeente steeds verder verlicht door ledverlichting en wordt er gekeken welke onnodige/niet-functionele verharding getransformeerd kan worden naar groen. We monitoren de vooruitgang van kwaliteit door middel van periodieke inspecties en waarborgen de veiligheid door middel van technische inspecties, dit alles volgens het vastgestelde Integraal Beheerplan Openbare Ruimte.
- We zetten het ingezette cyclisch onderhoud in het groen voort en verbeteren de biodiversiteit, natuurinclusiviteit en groei- en leefomstandigheden voor de bomen.
- We kijken kritisch naar welke stukken we wel of niet intensief maaien. Hiermee houden we vast aan het stimuleren van de biodiversiteit maar kijken we tegelijk ook waar we de beeldkwaliteit in de openbare ruimte kunnen verbeteren. Zo gaan we de zichthoeken bij kruisingen, rotondes en oversteekplaatsen met ruw gras vaker maaien.
- Als gemeente zijn we duidelijk over hoe we de openbare ruimte inrichten om deze goed te kunnen beheren.. Daarom actualiseren we de HIOR waarin de laatste wet- en regelgeving en beleid is verwerkt ten behoeve van externe partijen die zich bezig houden met ontwikkeling of (her)inrichting van de openbare ruimte.

Wegenoverdracht Hoogheemraadschap Hollands Noorder Kwartier (HHNK)

Het HHNK is volop bezig alle wegen en het wegbeheer over te dragen aan gemeentes en zich te richten op de eigen watertaak. Nagenoeg alle wegen van het Hoogheemraadschap zijn inmiddels overgedragen in Noord-Holland. Er zijn nog vijf Waterlandse gemeenten waarbij dit nog dient

te gebeuren. Er is samen met deze regiogemeentes (Waterland, Wormerland, Edam- Volendam, Landsmeer), inclusief HHNK, gewerkt aan het opstellen van uitgangspunten voor het maken van de business case voor overdracht van de wegen. Deze zgn. Uitgangspuntennotitie is op 28 februari 2023 vastgesteld in het college en daarna begin maart 2023 ter info met raadsbrief naar de raad gestuurd. De Uitgangspuntennotitie is de basis om in 2024 te komen tot een businesscase. De businesscase moet inzicht geven in de financiële gevolgen van een wegenoverdracht ter ondersteuning bij de uiteindelijke besluitvorming.

Klimaat

Het klimaat verandert en weersextremen nemen toe. Met het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie Zaanstreek-Waterland en Purmerend 2021-2024 werkt de gemeente, in lijn met het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA), toe naar een klimaatbestendige en waterrobuuste gemeente in 2050. Hierin neemt de gemeente een actieve, stimulerende en adviserende rol. Daarnaast wordt in 2024 een Hittestrategie en een nieuw Klimaatadaptatieplan ontwikkeld.

klimaatadaptatie

Bij klein- en grootschalige herstructurering wordt klimaatadaptatie meegenomen. Binnen ruimtelijke ontwikkelingen hanteert de gemeente de Basisveiligheidsniveaus Klimaatbestendige Nieuwbouw. In 2024 worden onderstaande projecten klimaatbestendig uitgevoerd.

- Overwhere-Zuid deelplan A6-1 en A6-2: Groene waterbuffers, waterdoorlaatbare verharding, extra oppervlaktewater (natuurvriendelijke oevers).
- Wheermolen-Oost deelplan 2: Waterbergende weg, meer groen.
- BOL Tarwestraat, Riek- Graffelstraat en Torenmolen: Waterbergende parkeerplaatsen.
- Park De Noord: Meer oppervlaktewater, natuurlijke beschoeiing, groen.
- IJsendijkstraat: Waterbergende parkeerplaatsen.

Hittestrategie Purmerend

Het thema hitte vraagt om een nadere ruimtelijke en maatschappelijke uitwerking van het Uitvoeringsplan Klimaatadaptatie Zaanstreek-Waterland en Purmerend 2021-2024. Een communicatieprotocol voor het Maatschappelijk domein, een lokale doorvertaling van het Nationale hitteplan. Deze stellen we in 2024 op.

Uitvoeringsplan klimaatadaptatie

Om de vier jaar herijken we het Uitvoeringsplan klimaatadaptatie om tot maatwerk te komen. De nieuwe KNMI klimaatscenario's 2023, aanvullend onderzoek (stresstesten) en technologische ontwikkelingen worden hierin meegenomen.

Belangrijk om te weten

Water

Het Integraal Beheerplan Openbare Ruimte (IBOR), is in november 2022 door de gemeenteraad vastgesteld. Watertaken, als onderdeel van het IBOR, worden steeds belangrijker. Om deze taken goed te borgen start er in Q4-2023 een beheerder watertaken. Deze beheerder watertaken zal vanuit de geldende wet- en regelgeving als Keur Waterschap, Legger Waterschap en Kaderrichtlijn Water (KRW) het beheer van o.a. de watergangen in beeld brengen. Dit vormt een goede basis voor een juiste onderhouds- en investeringsplanning. De financiële consequenties worden het komend jaar bekend.

Technische installaties

Artikel 3 van de Arbowet geeft aan dat binnen het kader van de bedrijfsvoering elektrische installaties er een aantal wettelijke verplichtingen zijn waaraan de organisatie moet voldoen. Een externe partij heeft in 2023 de opdracht gehad om een plan van aanpak op te stellen. Op basis van dit plan van aanpak zal er op een verantwoorde en gestructureerde wijze invulling worden gegeven aan de wettelijke verplichtingen als, het aanwijzen van verantwoordelijken voor deelrisico's, het bevoegd verklaren (aanwijzen) van uitvoerenden, het verzorgen van opleidingen en veiligheidsinstructies, het opstellen van procedures etc. De financiële consequenties worden de komende jaren bekend. Binnen het plan van Aanpak wordt de organisatie meegenomen in de resultaten, koers bepaald, portefeuillehouder geïnformeerd en al dan niet college(besluit) voorbereid. Dit heeft invloed op het beheer en onderhoud van technische installaties en installaties van gemeentelijkvastgoed.

Risico bedrijfsvoering

De komende jaren zal het risico in de bedrijfsvoering voornamelijk liggen in de stijgende materiaalkosten, beperkte beschikbare capaciteit, maar ook de energie-, brandstof- en loonkosten.

In de voorjaarsnota 2023 zijn voorgestelde indexeringen van de begrote bedragen niet geïndexeerd conform onze kosten stijging. Achterstanden worden minder snel ingelopen als bestuurlijk vastgesteld, waardoor het langer duurt om naar beheerniveau B te komen. Tevens is het niet krijgen van areaaluitbreiding een uitholling van de bestaande budgetten wat ook weer zijn weerslag heeft op het beheer niveau.

Van GRP naar WRP

In het Water en Riolerings programma (de opvolger van het GRP - Gemeentelijk rioleringsplan) heeft de gemeente alle activiteiten benoemd om te voldoen aan de gestelde doelen met de directe en indirecte riolerings- en waterkosten inzichtelijk. We willen bij de invulling van de zorgplichten bij (grootschalige) nieuwbouw en herontwikkeling rekening houden met de toekomstige ontwikkelingen, bijvoorbeeld met extreme buien of langdurige droogte. Hierdoor zal de inrichting van de openbare ruimte veranderen, er komt meer ruimte voor de (tijdelijke) opvang van water. We streven ernaar om zoveel mogelijk werken met elkaar te combineren en zoeken continue naar de optimale balans tussen kosten, risico's en prestaties. Jaarlijks wordt via de rioolheffing het benodigde geld bijeengebracht door de burgers en bedrijven van onze gemeente. Eventuele tariefbijstellingen worden op basis van actuele lasten, te verwachten kosten en opbrengsten doorgevoerd. Het Gemeentelijk rioleringsplan laat de trend van de rioolheffing over de langere termijn zien.

De planperiode van het huidige gemeentelijke rioleringsplan verloopt in 2024. Daarom stellen de gemeenten in de regio Zaanstreek-Waterland in 2023 gezamenlijk een water- en rioleringsprogramma op, een WRP. Dit is de nieuwe vorm van het GRP als gevolg van de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024. Dit programma zal naast een regionaal deel ook een gemeente specifieke deel bevatten.

Wat mag het kosten

(Bedragen x € 1.000)		Rekening 2022	Primitieve begroting 2023	Begroting 2023 (Bijgesteld)	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
BVo61 Beheer openbare ruimte	Lasten	-29.688	-30.197	-35.722	-37.375	-39.072	-41.464	-43.330
BVo61 Beheer openbare ruimte	Baten	10.521	11.019	10.869	11.879	12.620	13.582	14.667
		-19.167	-19.178	-24.854	-25.496	-26.452	-27.882	-28.663

Het saldo daalt met € 642.000 ten opzichte van de bijgestelde begroting 2023. Dit wordt veroorzaakt door € 1.653.000 hogere lasten en € 1.010.000 hogere baten.

Ontwikkeling exploitatie 2023-2024

BVo61 Beheer openbare ruimte	Lasten	Baten
Hogere baten rioolheffing		
De baten rioolheffing stijgen met € 728.000 door de verhoging van het tarief met 7,6% conform CPI. Dit is nodig voor de dekking van met name hogere kapitaallasten van de grote investeringen zoals Wheermolen Oost en Overwhere, alsmede de indexering hierop. Vanwege kostenontwikkeling is een hoger percentage nodig, maar door de ruimte in de voorziening te benutten, kan de tariefstijging worden gematigd.		728
Hogere dotatie aan voorziening afkoopsommen oh begraafplaatsen		
Actualisatie van de meerjarige afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen resulteert in een hogere dotatie van € 253.000 aan de voorziening in 2024 ten opzichte van 2023.	-253	
Hogere lasten rioolbeheer		
In 2024 zijn de lasten voor rioolbeheer hoger dan in 2023 door hogere loonkosten van € 274.000 wegens formatie uitbreiding (voorjaarsnota 2023) en indexering van de loonkosten. Ook zijn er hogere kapitaalslasten van € 617.000 vanwege met name de grote investeringen zoals Wheermolen Oost en Overwhere, inclusief indexering en de verhoging van de omslagrente op investeringen van 0,25%.	-891	
Hogere lasten schoon, heel en veilig		
In 2024 zijn de lasten voor schoon, heel en veilig hoger dan in 2023 door hogere loonkosten van € 674.000 door formatie-uitbreiding (voorjaarsnota 2023) en indexering van de loonkosten. Ook zijn er hogere kapitaalslasten van € 1.183.000 volgend uit de investeringsopgave conform het integrale beheerplan openbare ruimte (IBOR), inclusief indexering en de verhoging van de omslagrente op investeringen van 0,25%. De grootste afwijkingen betreffen wegen (€ 726.000) en civiele kunstwerken (€ 289.000). De overige afwijkingen bedragen per saldo € 168.000.	-1.857	
Hogere onttrekking aan voorziening rioolheffing		
Er wordt € 352.000 meer uit de voorziening rioolheffing onttrokken voor 100% kostendekkendheid bij een tariefstijging van 7,6% (conform CPI).	352	
Hogere onttrekking uit voorziening afkoopsommen oh begraafplaatsen		
Actualisatie van de meerjarige afkoopsommen onderhoud begraafplaatsen resulteert in een hogere onttrekking van € 220.000 uit de voorziening in 2024 ten opzichte van 2023.		220
Lagere doorbelasting nieuwe milieustraat/werf Baanste		

BVo61 Beheer openbare ruimte	Lasten	Baten
De doorbelasting van kosten van de nieuwe milieustraat Baanste Noord is € 259.000 lager door een vertraagde start van de bouwwerkzaamheden.	259	
Lagere lasten flora en fauna		
Om aan wet- en regelgeving te kunnen voldoen op het gebied van flora en fauna doet de gemeente elke 3 jaar een gemeentelijk breed ecologisch onderzoek. De resultaten hiervan dienen als onderbouwing van elk bouwplan in de gemeente. Deze kosten zijn begroot in 2023 (en 2026). In 2024 resulteert dit in € 180.000 lagere lasten.	180	
Lagere lasten uitvoeringsbudget IBOR		
De lagere lasten van het uitvoeringsbudget IBOR van € 525.000 in 2024 ten opzichte van 2023 worden met name veroorzaakt door de overheveling van projectbudget van 2022 naar 2023 (najaarsnota 2022) wegens nog af te ronden werkzaamheden.	525	
Diverse		
Afwijkingen lager dan € 100.000	33	62
Totaal	-1.652	1.010

Reserves

Reserve instandhouding openbare ruimte

Voor de reserve instandhouding openbare ruimte zijn geen mutaties begroot in 2024, het totaal van de reserve staat in 2024 op € 1.967.000.

Voorzieningen

Voorziening gemeentelijke watertaken

De voorziening heeft tot doel om te komen tot een meerjarige egalisatie van het tarief van de rioolheffing en bedraagt € 2.013.000 per 1-1-2024. In 2024 is er een onttrekking aan de voorziening gemeentelijke watertaken begroot van € 899.000. Hiermee komt de tariefstijging voor 2024 op de voorgestelde 7,6% (meerjarig).

Voorziening onderhoud begraafplaatsen

De voorziening heeft tot doel om de inkomsten uit meerjarig afgekochte grafrechten te egaliseren door jaarlijks een bedrag te laten vrijvallen. In 2024 is per saldo een onttrekking aan de voorziening begroot van € 48.000.

Investerings

Voor 2024 zijn de volgende investeringen begroot (voor specificatie zie investeringsoverzicht)

Lopende investeringen	19.129
Vervangingsinvesteringen	15.184
Voorgenomen investeringen	765
Totaal	35.078

Programma 7

Ruimtelijke ordening

Visie

In de gemeente Purmerend en werelderfgoed Beemster is een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving uitgangspunt voor iedereen, met een goede balans tussen wonen, werken, recreëren en verblijven. Daarbij jaagt de gemeente zelfstandig en samen met initiatiefnemers ontwikkelingen aan en worden Beemster kernwaarden bewaakt en beschermd. Gemeentelijke inspanning en mate van (rechts)zekerheid, die we de inwoners en bedrijven (kunnen) bieden, wordt per situatie bepaald en eigen kracht van de gemeenschap proberen we nadrukkelijk aan te boren. Het toekomstgerichte programma Purmerend 2040 is ook in de komende jaren essentieel onderdeel van de inzet. We bouwen voort aan onze positie in en bijdrage aan de regio. Samen met onze partners werken we, onder andere vanuit de verstedelijkingsstrategie, verder aan de ruimtelijke ontwikkeling van de MRA en de rest van de regio.

Doelen en activiteiten

We bouwen verder aan een complete en compacte gemeente vanuit doelstellingen en ambities die toekomstgericht zijn en/of worden bepaald vanuit de paraplu van Purmerend 2040. We doen dat in de geest van de (nieuwe) Omgevingswet. We benaderen onze inwoners en ondernemers met een welwillende en constructieve houding. We hebben te maken met veel uitdagingen onder andere